

GOVOR HALDUNA KOČA AMBASADORA REPUBLIKE TURSKJE

Danas, na 15. godišnjicu smrti Alije Izetbegovića, sa dubokim poštovanjem prisjećam se ovog mudrog državnika i prvog predsjednika Bosne i Hercegovine. Ovom prilikom još jedanput želim uputiti izraze saučešća Alijinoj porodici, njegovim bližnjima i bratskom bošnjačkom narodu.

Rahmetli Alija Izetbegović nije samo političar, mislilac i pregalac; on je sve to i još više od toga. On je mladi mislilac koji je u zatvoru pažljivo tkao niti svoje intelektualne misli. On je u jednom dijelu svoga srca nosio Bosnu i Hercegovinu, a u drugom cijeli islamski svijet.

Pišući Islamsku deklaraciju u turobnoj atmosferi sedamdesetih godina, Alija je postao oličenje hrabrosti. On je u ratu bio hrabar vojnik, za svoju porodicu je bio brižan otac, za prijatelje draga osoba, a za svoj narod je bio mudri lider koji ga je odveo u nezavisnost.

Mi Aliju pamtimo po njegovom savjetu: „Ne tražite osvetu, nego pravdu, ali nemojte nipošto zaboraviti šta se desilo.“ Mi Aliju pamtimo po njegovom pokliku: „Velikim Bogom se kunemo da robovi biti nećemo!“ Mi njega pamtimo po njegovoj oporuci: „Neka se Bošnjaci osjećaju slobodno u svojoj domovini, neka se samo Boga boje, neka budu ponosni, vrijedni i neka samo govore istinu.“

Mislim da se posebno u ovom današnjem turbulentnom vremenu moramo boriti da sačuvamo političko, društveno i naučno naslijeđe Alije Izetbegovića.

Ljudi žive kroza svoja djela čak i kad presele sa ovoga svijeta; naredna pokoljenja ih pamte po njihovim djelima. I Alija je jedna od takvih rijetkih ličnosti. Naravno, teško je opisati jednu takvu višedimenzionalnu osobu, teško je to sažeti u nekoliko rečenica.

Najveće djelo koje je Alija ostavio iza sebe jeste Bosna i Hercegovina; najvažnija stvar koju nam je ostavio u naslijeđe jeste njegova plemenitost. Nikada nije odstupao ni od svoga vjerovanja, ni od svoje civilizacije ni od bošnjačkog identiteta.

On je čovjek koji je tokom 78 godina svog života vjerovatno doživio sve nevolje koje jedan čovjek može doživjeti, uključujući zatvor, torture, razaranja, rat i dr. Prebrodio je i zatvor i rat. Ovakav život, kakav je samo rijetkima suđen, dodatno ga je oplemenio.

Alija nije žalio nimalo truda u borbi za mir, stabilnost i budućnost Bosne i Hercegovine. Uvijek je bio spreman podnijeti najveći teret, i kad je trebalo voditi narod kroz rat, i kad je trebalo sjesti za pregovarački sto u Dejtonu. Uza sve nedaće i probleme, Bosna i Hercegovina je ipak opstala i to je Alijin uspjeh, to je plod njegove vizije.

Vjerujem da možemo mnogo toga naučiti iz Alijinog života, iz njegove politike i iz njegovog dostojanstvenog držanja. Mislim da svi ljudi moraju shvatiti značaj onoga što nam je Alija ostavio u naslijeđe.

Molim Dragog Boga da se smiluje Aliji Izetbegoviću i svim šehidima koji su položili svoje živote u temelje Bosne i Hercegovine.

Na kraju, želio bih da se prisjetimo njegove posljednje poruke građanima, „da Srbi budu Srbi, Bošnjaci – Bošnjaci, Hrvati – Hrvati, ali da svi budu malo više Bosanci“.

*Ostani uspravan
Kako ćeš pognute glave ispod zvijezda?
Kojim god putem da kreneš na kraju čeka smrt
I sve se završava propašću
I ti ćeš umrijeti
I ovaj svijet će umrijeti
Zato ostani uspravan*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ BOSNA HERSEK BÜYÜKELÇİSİ HALDUN KOÇ'UN KONUŞMASI

Bosna Hersek'in kurucu lideri, ilk Cumhurbaşkanı, Bilge Lider Aliya İzzetbegoviç'i 15. vefat yıldönümünde rahmetle ve saygıyla anıyorum. Buradan başta Aliya'nın ailesi ve yakınları olmak üzere tüm Boşnak kardeşlerime bir kez daha başsağlığı diliyorum.

Merhum Aliya İzzetbegoviç sadece bir siyasetçi, bir düşünür ve aksiyon adamı değildir. Merhum Aliya, bunların tamamıdır, hatta fazlasıdır. O, atıldığı zindanda fikrini ilmek ilmek dokuyan genç bir düşünürdür. O, yüreğinin bir yarısında Bosna Hersek'i, diğer yarısında bütün İslam dünyasını taşıyan bir gönül insanıdır.

1970'lerin kasvetli ortamında kaleme aldığı İslam deklarasyonu Aliya bir cesaret abidesidir. O, savaş meydanlarında cesur bir asker, ailesi için müşfik bir baba, arkadaşlarına aziz bir dost, milletini bağımsızlığa taşıyan bir bilge liderdir.

Bizler Aliya'yı, "asla intikam peşinde koşmayın, adalet arayın, ama yapılanları da kesinlikle unutmayın" tavsiyesiyle hatırlıyoruz. Bizler Aliya'yı, "her şeye kadir olan Allah'a and olsun ki köle olmayacağız" haykırışıyla biliyoruz. Bizler onu "Boşnaklar ülkelerinde kendilerini özgür hissetsinler, sadece Allah'tan korksunlar, gururlu olsunlar, çok çalışsınlar, gerçeği konuşsunlar" vasiyetiyle hatırlıyoruz.

Bilhassa içinde bulunduğumuz sancılı dönemde Aliya'nın siyasi, sosyal ve ilmi mirasına çok iyi sahip çıkmamız gerektiğini düşünüyorum.

Bu dünyadan göçseler bile insanlar eserleriyle yaşar, geride bıraktıklarıyla nesilden nesle aktarılırlar. İşte Aliya da böyle bir karakter, böyle müstesna bir insandır. Elbette onun gibi çok yönlü birini tarif etmek, birkaç kelimeye, birkaç cümleye bunu sığdırmak kolay değildir.

Aliya İzzetbegoviç'in en büyük eseri Bosna Hersek, en önemli mirası da asaletidir. Ne inancından, ne medeniyetinden, ne de Boşnak kimliğinden hiçbir zaman vazgeçmemiştir.

Aliya, hapis, baskı, yıkım, savaş dâhil belki de görülebilecek bütün acıları 78 yıllık ömrüne sığdırmış birisidir. Hapishaneyi de savaşı da görmüştür. Herkese nasip olmayan bu hayati, asaletin temel harcıdır.

Aliya, Bosna Hersek'in geleceği için, barış, huzur ve istikrarı için hiçbir fedakârlığı göstermekten çekinmemiştir. O, başkomutan olarak halkının önüne düştüğünde de, Dayton'da barış masasına oturduğunda da hep zor olanı seçmiştir. Sıkıntılılarına, sorunlarına rağmen Bosna Hersek, Aliya'nın bir başarısı, onun engin vizyonunun bir meyvesidir.

Bizim Aliya'dan, onun hayatından, siyasetinden, duruş ve asaletinden öğrenecek çok şeyimiz olduğuna inanıyorum. Her kesimden, her düzeyden insanın Aliya'nın mirasını çok iyi idrak etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bu düşüncelerle sözlerime son verirken, vefatının 15. sene-i devriyesinde Aliya İzzetbegoviç'i bir kez daha rahmetle ve tazimle yâd ediyor, Bosna Hersek'in bağımsızlığı için canlarını feda eden tüm şehitlere Allah'tan rahmet diliyorum.